

Porten til et bedre klima

Byggevirksomhed går utraditionelle veje for at medvirke til at opnå et bedre klima – blandt andet ved at være med i Gate21 – et spændende samarbejde, der med afsæt i klimaet åbner porten til det 21. århundrede

Af Jesper Winther Andersen

Gate21, der netop er blevet officielt præsenteret, er et initiativ til offentlige-private partnerskaber (OPP). En af deltagerne er byggefirmaet Enemærke & Petersen a/s.

- Det haster med at få reduceret udslippet af CO₂ og beskyttet klimaet. Derfor har vi valgt at være med som partner i Gate21, der skal samle, udvikle og videreformidle viden om bæredygtig vækst og energirigtig renovering, forklarer salgs- og marketingchef Bjerne Andersen, Enemærke & Petersen a/s til MILJØMAGASINET.

Gate 21 blev stiftet i 2007 under navnet Miljøvidenparken af Albertslund Kommune og en række partnere, som alle er nogle af landets mest ambitiøse og kompetente spillere på klima- og energiområdet. I dag består Gate21 af seks kommuner på Vestegnen, DTU, tre boligselskaber, forskningsinstitutioner, rådgivende ingeniørvirksomheder, arkitektvirksomheder, entreprenører, forsyningsselskaber, materialeleverandører med flere. Bag ideen står Albertslund Kommune, som ønskede at bygge videre på kommunens gode erfaringer med miljørigtige udviklingsprojekter i samarbejde med private virksomheder og forskningsinstitutioner.

Gate 21 gennemfører frem til 2013 et banebrydende projekt om energirigtig renovering af almennyttigt boligbyggeri og kommunale bygninger. 37 partnere vil udvikle, afprøve

og demonstrere nye løsninger indenfor energirigtig renovering i de kommuner, der deltager i projektet. Det samlede budget på 40 millioner kroner. Projektet handler ikke kun om teori. Den indsamlede viden skal også testes, og det vil den blive på 10-15 udvalgte projekter primært på Vestegnen, hvor der de kommende år skal renoveres bygninger for milliarder af kroner. Projektet er delt op i fem delprojekter, som handler om "Beslutningsgrundlag og finansiering", "Bæredygtig forsyning", "Renoveringsselementer/koncepter", "Byggeprocesser ved energirenovering" og "Styring, drift og adfærd". Enemærke & Petersen er med i flere af dem.

- Vi synes, det er meget interessant, og det er noget, vi forventer os en hel del af. Vi tror, det bliver fremtiden, og dermed skal vi også være med. Projekterne passer desuden som hånd i handske til vores profil. 75 procent af vores omsætning stammer fra offentlige opgaver, og 75 procent af vores aktiviteter er koncentre-

retning af en mere ressourceoptimeret byggeproces. Vi arbejder med "Last Planner System", der sikrer, at vi er på forkant med processen, så unødvendigt spild undgås, og materialer leveres effektivt, forklarer Bjerne Andersen og fortsætter:

-Last Planner System bygger på inddragelse, medindflydelse og uddelegering på byggepladserne, og vi opnår, at alle parter fra byggeledelse til håndværkerne på pladsen inddrages i den løbende planlægning og udarbejdelsen af 1 uges og 6-8 ugers planer. Et byggeprojekt som EnergyFlexHouse kræver god planlægning, og formålet med det indledende procesplanlægningsmøde er derfor at få overblik over byggeprocessen og afklare de vigtigste ting ved at udarbejde en procesplan, som viser afhængigheder/bindinger i byggeriet samt en forhindringsliste, som synliggør, hvad der skal til for at byggeriet kan starte.

Last Planner System stammer fra USA og er udviklet

hen, og det skal være en stærk international markering af Danmarks position inden for energisektoren og bringe Danmark i front hvad angår innovative og energirigtige løsninger til boligen - ikke mindst med udgangspunkt i energieffektivisering og brugen af vedvarende energi. For danske virksomheder betyder det styrkelse af afsætningsmuligheder på det voksende marked for energieffektive produkter og energieffektiv byggeri i både ind- og udland. For den almindelige forbruger bliver det muligt at hente idéer og inspiration til nye energi- og byggeoplysninger, siger Bjerne Andersen, der tilføjer, at byggeriet står klar her før COP15 og er et vigtigt udstillingsvindue for vores formåen inden for klimaarbejde i Danmark.

En af styrkerne ved EnergyFlexHouse er fleksibiliteten i byggeriet, som giver mulighed for at afprøve teknologi og nytænkning inden for blandt andet forsyning, styring/intelligens, installationer/udstyr,

med udgangspunkt i principperne for Lean Construction/Trimmet Byggeri som et styringsværktøj til byggeprojekter. I Last Planner System opdeles i tre niveauer: Ugeplanen, Periodeplanen og Procesplanen. Med inddragelse af alle byggesagens parter er målet at sikre optimering af byggeprocessen på alle niveauer.

-I en årrække har vi arbejdet aktivt med at optimere flow og reducere energiforbrug gennem systemleverancer og byggepolitik, og vi har øget vores fokus på procesplanlægning, lavt energiforbrug og reduktion af skadelige kemikalier - uden at give slip på forankringen i projekternes totaløkonomi.

Hos Enemærke & Petersen er vi meget bevidste om vores an-

EnergyFlexHouse Lab skal rumme udvikling, test og demonstration af nye teknologier inden for klimaskærmskomponenter, varme- og elproducerende systemer, vedvarende energianlæg, ventilation m.v. EnergyFlexHouse Family er en boligenhed, hvor de udviklede løsninger og systemer bliver afprøvet af testfamilier.

-I Enemærke & Petersen arbejdes efter et produktionskoncept med elementer fra LEAN, hvor medindflydelse og involvering af alle parter har høj prioritet helt fra begyndelsen. Det har været ideelt for dette projekt, hvor de to huse, som trods forskellige formål, har mange ting til fælles. Nye arbejdsmetoder stiller krav til alle parter, og et velfungerende samarbejde er en væsentlig faktor for succes og giver et fint indblik i, hvordan håndværkerne kan bidrage til udvikling og initiativ på byggeprojekter, forklarer Bjerne Andersen

ret omkring renovering, fastslår Bjerne Andersen.

Fleksibel tankegang

Enemærke & Petersen er desuden med i projektet EnergyFlexHouse, som sætter fokus på innovation, højteknologi og bæredygtighed inden for energisektoren. Visionen med EnergyFlexHouse er ifølge bygherren Teknologisk Institut, at EnergyFlexHouse skal være et aktiv for fremtidens integrerede og tidsbesparende innovationsproces lige fra idéudvikling, udvikling af prototyper og produktmodning til produkternes afsætning på markedet.

-Byggeriet kommer til at fungere som en platform for samarbejder mellem interessenter og leverandører i energibranch-

energieffektive bygningskonstruktioner og akkumulering af varme og el.

-EnergyFlexHouse har ikke kun fokus på nytænkning inden for fremtidens byggeri. Der er også fokus på fremtidens byggeprocesser og på nye og fremadrettede initiativer for at skabe den mest effektive byggeproces ved hjælp af nytænkning i byggeteknikker og processer, understreger Bjerne Andersen.

Det fælles træk

-Vi har en ambition om at være innovative og altid være på udkig efter de bedste løsninger. Gennem vores engagement med blandt andet formandsposten i Lean Construction er vi som virksomhed med til at præge samfundsudviklingen i

I 2006 fik Enemærke & Petersen Kubens nyindstiftede Procepris for bl.a. "effektiv styring, udviklingskultur og godt håndværk." Med prisen fulgte et økonomisk tilskud til et dynamisk kunstværk. Et kunstudvalg med repræsentanter for alle medarbejdergrupper valgte at lade kunstneren Monica Ritterband stå for oplægget, og i tæt samarbejde med gruppen skabte Monica rammerne om et dynamisk kunstværk, der fik titlen "Sammenhold".

"Sammenhold" er muret symbol på medarbejderkultur, samarbejde, holdånd, dygtig ledelse og sidst, men ikke mindst, sammenhold på alle måder, siger Bjerne Andersen, der her ses ved skulpturen, som står foran Enemærke & Petersens domicil Klostergården i Ringsted

svar for at deltage aktivt i indsatsen for at forbedre miljø og klima, og vi har fastsat som mål at nedbringe vores CO₂-udledning med 20 procent, pointerer Bjerne Andersen.

Hjertet er med

-Behovet for at bygge bæredygtigt og klimavenligt har aldrig været større. Derfor er vi hos Enemærke & Petersen glade for, at vi får tilført den nyeste viden inden for miljø- og energirigtigt byggeri. Vi arbejder ud fra en strategi, der giver projekteringsledelsen det overordnede ansvar for, at miljømålsætninger indarbejdes og afspejles i det færdige projekt. Vi vil på sigt udpege en miljøkoordinator i vores projekter. Miljøkoordinatoren skal med reference til projekteringslederen være ansvarlig for den tværfaglige koordinering af miljøaktiviteterne og den daglige miljøledelse. Vi har allerede implementeret denne model i for eksempel byggeriet af tre børneinstitutioner i Albertslund, hvor der er tale om passivhuse. Visionen og målet for teamet er, at vores forslag understøtter og styrker lokale, igangværende miljøaktiviteter og skaber rum for læringsprocesser, så brugerne i praksis kan se, røre og benytte de bæredygtige elementer.

Når vi opstarter et projekt, aktiveres en miljøplan, der skal sikre, at de opstillede miljø- og bæredygtigheds mål realiseres, at de valgte virkemidler aktiveres, og at der etableres et effektivt samarbejde mellem faggrupperne. Miljøpla-

nen omfatter en aktivitetsplan over målene med tilhørende forslag til, hvilke virkemidler, der er nødvendige. Med løbende opdateringer fra undersøgelser og evalueringer gør vi miljøplanen til et dynamisk værktøj, der sikrer, at bæredygtige løsninger i byggeriet gennemføres systematisk, forklarer Bjerne Andersen, der ser lyst på fremtiden: -Vi havde sidste år en omsætning på over en milliard kroner. Indeværende år bliver også et godt år, men vi får nok en udfordring i 2010. Derfor er det vigtigt, at vi læner os til vores fire besluttede værdier. Vi vil være ansvarlige, vi vil vise samarbejdsvilje, og vi prioriterer vidensdeling. Dertil kommer, at vi i vores virksomhed med mere end 500 medarbejdere betragter hver og en som sælger. Vi er godt rustet, når vi kan kombinere det forretningsmæssige med at have hjertet med i det, vi gør. Så kan det aldrig gå helt galt, understreger Bjerne Andersen.

Enemærke & Petersen a/s er en mellemstor entreprenørvirksomhed, som arbejder i primært hoved- og totalentrepriser - også i partnerning. Opgaver udføres som egenproduktion med egne håndværkere, og der udføres nybyggeri, renovering og bygningsvedligehold overalt på Sjælland med fokus på boligsektoren, institutioner, skoler og erhverv.

- Et centralt træk for os er, at vi fokuserer meget på menneskene. Både på dem, vi arbejder for og på dem, vi arbejder med. Det passer egentlig fortræffeligt til klimatankegangen, siger Bjerne Andersen